

HOROR

RUDÁ ZEM

ADAM NEVILL

RUDÁ ZEM

Copyright © 2019 by Adam L. G. Nevill

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Alena Byrne, 2021

Cover © Kreativní bojovníci s.r.o., 2021

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2021

ISBN 978-80-277-1809-2 (pdf)

RUDÁ ZEM

ADAM L. G. NEVILL

FØBØS

Věnováno Willu Tenantovi, Davidu Brucknerovi,
Joeu Bartonovi, Richardu Holmesovi, Keithu Thompsonovi,
všem v Imaginariu a filmovému štábu a hercům *Rituálu*.
Popadli jste posledního prastarého boha lesů za rohy.

„Byly to první zkamenělé zuby, které jsem v životě spatřil, a když jsem se jich dotkl rukama, těch pozůstatků vyhynulých ras a svědků pořádků a zvyků, jež zahynuly spolu s nimi, nechtěně jsem se odtáhl... Nestydím se přiznat, že jsem v přítomnosti těch pozůstatků cítil spíše posvátnou bázeň než radost.“

Otec John MacEnery o objevu prehistorických artefaktů v Kentské jeskyni v Jižním Devonu v roce 1825.

POČÁTKY

1

Šlápnout na úzké kamenité stezce na útesu vedle, zřítit se dolů a zmizet v nicotě se v blížící se tmě nezdálo nemožné. Andy příliš lehce v duchu sestavil svůj první posmrtný novinový titulek v životě. *Tělo nalezené v přístavu...*

Letmý pohled dolů stačil, aby si uvědomil hrozbu děsivého uklouznutí. Lavina drolící se hlíny a kamínků pod nohama a následný prudký pád. Andymu se sevřely útroby. Letěl by dolů, chňapal divoce rukama kolem sebe, narážel do skal, odíral se o ně a pak by se zřítit do napěněných vln, které s rachotem narážely do rozeklaných skalnatých zubů na pobřeží ležícím šedesát metrů pod ním.

Anebo by padal tiše, bez povyku? V mysli mu vytanul obraz vajíčka rozklepnutého o okraj keramické misky a odporem se zašklebil.

Posledních osm kilometrů zahlédl jen málo ukazatelů a turistických značek, které by nabízely únik z Pobřežní cesty, jenomže zůstat na ní bylo příliš nebezpečné. Čím dále se pouštěl, tím odlehlejší a nehostinnější krajinou procházel, tak odlišnou od svěží, téměř tropické scenérie u města Torbay a táhlých otevřených oblastí v okolí South Hams.

Břidličné skály na vrcholcích okolních útesů porůstaly trsy vřesu, nekonečné rudošedé kamenné království připomínalo spíše Skotsko nebo Jižní ostrov Nového Zélandu, a ne to, co Andy očekával, že uvidí v Jižním Devonu.

Od prvních zátok, které minul časně zrána severně od Divilmouthu, cesta vedla při okraji nekonečně zvlněné, povětšinou holé zemědělské krajiny. Na vzdálených vrcholcích rostly tu a tam shluky mlází, siluety zdánlivě mlčenlivých, nehybně vyčkávajících stromů připomínaly pistolníky ze starých westernů, pozorující upřeně okolí ze sedel koní.

Dopoledne se nechal ukolébat pohledem na rozlehlou poklidnou tyrkysovou hladinu moře v přístavu Divilmouth. U tak srdceryvně nádherného moře by se nemohlo nic zlého stát. Jenomže krása netrvá věčně. Ten úsek pobřeží nechal dávno za sebou a od té doby na stezce nepotkal ani živáčka. Jediný lidský kontakt představoval paraglidista, na kterého narazil před třemi hodinami a který se zrovna balil k odchodu, když si Andy v poledne udělal pauzu na oběd. Ten muž nazval zdejší kopce „smrtícími“.

Tyhle kopce.

Později dopoledne únava vyústila v nemotornost a v nádrži Andyho fyzických sil zbývalo sotva pár kapek. Už si ani nedokázal vzpomenout, do kolika nerovných kamenných schodů se plahočil a kolik skalnatých úbočí namáhavě zdolal. Snad čtyři, jenomže všechno tu vypadalo podobně a v paměti se mu cesta slila do jednoho nekonečného utrpení. Při chůzi z kopce se mu nehty u prstů na nohou bolestivě zadíraly do masa lůžek, neostříhal si je do nových pohorek a teď neměl daleko ke kulhání.

Průvodce, publikace zjevně určená turistům s hlubší znalostí místní krajiny, než měl on sám, žádné takové kopce nezmiňoval. Kniha už ho zklamala i během předchozích výšlapů, ale Andy zarputile trval na tom, že si za utracené peníze přijde na své, a u *Úchvatných vycházek po Pobřežní cestě jihozápadní Anglie: Jižní Devon* setrval. Ale co kdyby měl na krku víc křížků? Z nespočetných příkrých výstupů by mu taky klidně mohlo puknout srdce.

Dát si v poledne čtyřicetiminutovou pauzu na oběd byl také idiotský nápad. Stejně jako strávit dopoledne celé hodiny prohlížením prvních tří zátok. A litr vody, který měl s sebou, už dávno

vypil. *Takhle se lidé dostávají do potíží.* Vnitřní hlas v jeho hlavě teď patřil otci.

Čas.

Povětrnostní podmínky dávaly tušit, jak černočerná tma brzy nastane. Bude potřebovat každou minutu zbývajících hodiny denního světla, aby se z téhle šlamastyky v bezpečí dostal. A pak další hodinu pološera, aby stihl najít auto.

Andy úpěnlivě pohlédl na oblohu, aby zhodnotil situaci. Mrak zatemnil nebe do kovově černého odstínu, moře pod ním připomínalo tekutou ocel. V jedné kruhové průrvě v temném mraku se třísťilo světlo a vytvářelo neskutečné odstíny síry a rtuti známé z Turnerových mořských scénérií. V dálce dopadal na hladinu moře mohutný sloupec koncentrovaných slunečních paprsků, zlatobílý disk tak oslnivý, že pohled na něj oslepoval.

Jenomže obrysy podél okraje útesu se začínaly rozplývat. Zelená, modrá a rudá se měnily v jednolitou šed'. Andy si sám sebe představil jako osamocenou malinkatou postavičku na tmavé letecké fotografii, okolí ponuré, zahalené prachem.

Pod řezavými poryvy větru přicházejícími od moře se mu tělo roztřásl jako sulc. Ve fleecové mikině se zpotil, pot mu potáhl záda, rozkrok a čelo druhou ledovou kůží. Přes veškerou ochranu, kterou slibovala vlněná čapka, by zrovna tak mohl mít na hlavě maškarní korunku z krepového papíru.

Další kapitola nového scénáře. Déšť. Bílý horizont temněl. *Jestli se promočíš v ledovém větru... Když už se něco posere, tak pořádně!* Už ani nemohl používat GPS na mobilu, vyplácal baterku na fotky, které chtěl později ukázat manželce.

Předtucha prudkého poklesu teploty za soumraku mu ještě pevněji zatahla smyčku strachu kolem krku a řešení situace, která ze sebe dokázal vymáčknot, by se dala spočítat na ruce se třemi prsty.

Ma se vrátit zpátky k místu, odkud, jak si matně vybavoval, vedla cesta do vnitrozemí k turistické základně ochránářské společnosti Land Trust? Odhadoval, že tahle trasa slibuje pochod smrti

do příkrých kopců ve vnitrozemí. A pak by tu budovu musel ještě najít. *Budou mít mimo sezónu otevřeno?* Podobná místa většinou stejně zavírají v pět. *Anebo v šest?*

Nebo má prostě pokračovat k původnímu cíli – přírodní rezervaci Brickburgh? Původně měl v plánu si to odtamtud zkrátit zpátky do vnitrozemí po pěšině, kterou uváděla mapa – trasa by ho nakonec obloukem zavedla zpátky k malému parkovišti u přístupu k Pobřežní cestě, kde ráno v devět nechal své volvo.

A přestože tato možnost nabízela největší šanci, jak se dostat rychle k autu, cesta do Brickburghu by určitě zabrala více než hodinu chůze po útesu, navíc ve stále hustším šeru a pronikavější zimě. Andy tuto možnost zavrhl téměř ve stejném okamžiku, kdy ho napadla. Při rychlém pohledu dolů na pláž mu zrak padl na strmé břidličné kopce tyčící se podél pobřeží jako hradby. Mapa příhodně ukazovala, že za touhle pláží leží ještě další dvě. Nezbyvá dost světla na to, aby se mučivě pomalým tempem škrábal přes další tři *smrtáky*.

Poprvé po mnoha letech měl Andy slzy na krajíčku.

Třetí možnost znamenala trmácet se přímo od Slagcombe Sands kolem mokřadů a nahoru údolím. Jenomže pohled tím směrem navozoval otázku: Co na něj čeká na vrcholu? Nějakej podělanej plot? Navíc i cesta tam zabere hodinu, poslední hodinu denního světla. A tam na něj nečeká žádné pouliční osvětlení, žádná šance na světlo na cestu, vyjma matně blikajících oken několika vzdálených farem roztroušených po kopcích. Cestou si všiml pár skličujících budov usazených na vrcholcích nad údolím. Jenomže žlutavý svit obdélníků oken mu neposvítí na nerovný terén, neuvidí, kam šlape. Už za denního světla dvakrát zakopl a upadl.

Možnosti zrozené z čirého zoufalství a čím dál méně pravděpodobné šance. Žádná z nich dost dobrá.

Andy neměl s pěšími túrami příliš zkušeností. Na premiéru se v rámci udržování fyzicky vydal o Vánocích. Dnešní výšlap, číslo šest během dvou měsíců, ale poprvé vedl divočejším a náročnějším úsekem Pobřežní cesty.

Ke směsici útržkovitých myšlenek se přidalo znechucení sebou samým. Nemá už čas na další špatné rozhodnutí – žádné další změny názorů, obraty, návraty či choulení se ve větru na bobku při zoufalém zírání do mapy, ze které bez brýlí na čtení stejně skoro nic nevyčte. Když při několika posledních příležitostech dával průvodce zpátky do kapsy, už si vlastně ani nepamatoval, co v něm hledal – demence – mozek zmražený ledovým vichřem.

Možnost číslo jedna – turistická základna Land Trust.

Se sklopenou hlavou a rty staženými v křečovitě grimase začal Andy šplhat do svahu směrem, ze kterého právě přišel. Stará budova bude někde na silnici, někde ve vnitrozemí za tímhle úsekem stezky. *Musí tam být.* Třeba tam mají telefon. Bude tam muset dojít divokým terénem přes pole.

Takže čelem vzad, ty idiote, a šlapej, než tě tma celého pohltí...

Jídelna. Dvě postavy sedící vzpřímeně u stolu. Od kořínků vlasů až po chodidla natřené rudou barvou, matně se lesknoucí naolejovaná těla a končetiny. Nemluví, oči mají zavřené. Snad jsou hluboce ponořené do modlitby a odříkávají své díky za to, co se chystají pozřít – krvavé vlhké a těžké fláky masa na bílých talířích. Vzhled pokrmu však Andyho nešokuje tolik jako vzhled těch dvou. To ušel tak dalekou cestu, aby našel *tohle*? Vytrhl snad osud tento den z nějakého hororového scénáře?

Než narazil na tyhle přízraky, trmácel se několik hodin od Pobřežní stezky směrem na západ do vnitrozemí v rozbahněných, kopyty vyšlapaných brázdách v černé hlíně poseté zaschlými koláči trusu. V nosní dutině se mu zahnízdil zápach zvířecích výkalů. Nevzdával to a hodinu a půl sledoval téměř neznatelnou pěšinu, dokud nahoře na hřebenu nespátřil osvětlená okna nějaké budovy.

Zatímco se plahočil k opuštěnému stavení, poslední zbytky slunečního světla se vytratily a nebe se zbarvilo do kovové šedi,

ktehou později nahradil odstín černého uhlí a Andy neviděl nic než neprůhlednou temnotu. Klopýtal přes noci zaplavená pole a nahlas mluvil sám k sobě, aby potlačil paniku. Od pasu dolů neviděl nic, žádné obrysy, nic. Prodíral se živými ploty a padal přes kamenné zídky, zatrhával si oblečení o ploty, které spatřil až v okamžiku, když přes ně zakopl a cítil je pod sebou. Když si namhatával cestu k jedné z branek, roztrhl si kůži na stehně. Celou nohu měl teď mokrou, voděodolné kalhoty se mu lepily na pálicí kůži. Obě kolena měl rozbitá.

Občas mu pod chodidly zakřupal štěk, občas šel po trávě. Sem tam uklouzl v blátě, často se mu nohy svezly po výkalech. Místo prstů na rukou měl zmrzlé špinavé pařáty. Vlněné ponožky se mu krví přilepily k prstům na nohou. Bunda promočená deštěm vážila dvakrát tolik. Ale Andy se nevzdával, klopýtal temnou zvlněnou krajinou a vrávoravě mířil ke vzdálené řadě žlutých obdélníků, k maličkým tečkám probleskujícím v temnotě – tvarem připomínajícím okna vsazená do budov, které ale ve tmě nedokázal rozeznat a které celé hodiny sledoval v dálce. Maják pro lehkomyslného pěšího turistu. Farma obehnaná ostnatým drátem.

Když k ní dorazil, velká ručička na podsvíceném ciferníku hodinek postoupila za sedmičku, hodinu, kdy si jeho manželka začne dělat starosti.

Prošel mezi nějakými hospodářskými budovami, nohy mu klouzaly v hnilobném bahně, zpod chodidel se mu teď linul zápach čerstvějších fekálií, který mu prosakoval až do mozku, odporným pachem dusičnanů se přímo zalykal.

Z nejbližší noci zahalené budovy zaslechl hluboké zafrkání, po němž následovala další dvě, jako by zvířata zavřená uvnitř ve spánku rozpoznala vetřelce na pozemku. Neosvětlené stodoly? Andy spíše vycítil obrysy budov, než aby je dokázal rozpoznat, nicméně zářící okna hlavní budovy statku se postupně zvětšovala, a pak už stál venku a hleděl okny do dlouhé místnosti – kuchyně kombinované s jídelnou.

Tou dobou ho už veškerá nesmělost z toho, že v tak pozdní hodinu zabuší na neznámé dveře, opustila. Vážnost situace, ve které se ocitl, vyžadovala lidskou pomoc.

A pak oknem spatřil *je*. Ty lidi. Ty rudé lidi. Nahé rudé lidi. Ženu a muže, jejichž skutečný věk kvůli tmavému nánosu pigmentu na obličejích nedokázal odhadnout. Natřeli se snad před tím, než zasedli k jídlu, navzájem rukama upatlanýma od krve?

Ti lidé nedávali žádný smysl a Andy, ztracen ve tmě, si nedokázal představit nic horšího, co by v té chvíli chtěl vidět oknem cizího domu.

Omráčený šokem se otočil, aby se potichu odplížil pryč. Měl v úmyslu budovu tiše obejít k její tmou zahalené přední fasádě, odkud by se pak odkradl pryč po jakémkoliv zpevněném povrchu, který by jeho zabláčené boty našly. Pak ale špičkou boty narazil do nějakého předmětu, který se odmítl pohnout, a naděje na tichý ústup vzaly za své.

Ta pevná nehybná a neviditelná věc vydala tlumené *zadunění* a Andyho nárazem zabrnělo v koleni. Noha se mu zachytila na místě, tělo však pokračovalo v cestě. Jak padal dopředu, natáhl před sebe ruku a uhodil s ní přesně do toho okna, které ještě před malou chvílí slibovalo záchranu.

Zešíroka ukročil druhou nohou, jen tak tak se dokázal udržet na nohou a narovnal se. A zatímco vlna horkosti, která ho v očekávání pádu zalila, ustupovala, Andy se opatrně ohlédl na výjev, který nutně musel vyrušit.

Přesně tak.

Obě postavy stále seděly, ale jejich děsivě bílé oči se rozšířily a upřely přímo na něj. V těch ohromných očích se zračilo stejné překvapení jako v jeho.

A přesně v okamžiku, kdy mohutná mužská postava vstala a ukázala na jeho tvář za oknem, Andy ve tmě zakopl a upadl.

Vzápětí chladnou nocí zarachotilo otevírání závory na dveřích. A nezvaný host zanaříkal skrz hlomoz svého dechu.

2

Později toho roku

Z nejčerstvější otevřené rány v útesu trčely kosti. Několik jich neuspořádaně leželo Mattovi u nohou. Od přední stěny útesu se jako sloupy starověkého chrámu odlomily dva ohromné kusy a při dopadu na písek se rozbily. Matt si představil vlhké bouchnutí, které se při tom v malinké zátoce rozlehlo.

Přejel pohledem od pukliny ve skále zející nad jeho rozcuchanými zrzavými vlasy k šedému pobřeží a sledoval trasu padajícího kamení – úlomky vápence připomínaly zamrzlou řeku, suť a kamení ze skalní pukliny se vyvalily přes oblázkovou pláž až do moře. Útes se musel zřítit během minulého týdne, ale jak dlouho skála ty kosti ukrývala? Jsou všechny ty tmavší kousky úlomky kostí? *Zvířecích, nebo lidských?* Možná dokonce zkameněliny?

Matt se rozhodl posbírat tolik zajímavějších kousků, kolik stihne, než je odplaví příliv – stejný příliv, jenž postupně vyhloubil v úpatí útesu zářez a vepsal tak do jeho budoucnosti zřícení. Nový jarní příliv bude s úplňkem vyšší, odplaví sesuv a vše si přivlastní.

Tuhle lavinu způsobil pouhý měsíc nepřetržitých bouří, srovnatelný se třiceti lety eroze pobřeží, neutuchající zuřivost moře v těchto částech Jižního Devonu neslýchaná. Teprve nedávno zčernala zdejší modrá obloha v divokém běsnění a akvamarínové moře

ztemnělo a během následujících týdnů ve dne v noci chrlilo mohutné sprchy slané vody na všechny, co u něj stáli.

V Jižním Devonu došlo k rozsáhlým škodám. Spolu s neuvěřitelnými třinácti hurikány se smršť vln přelévala přes zdi, ohýbala kovová zábradlí a koleje, bušila do přístavů, rozbíjela rybářské čluny na kusy, strhávala prázdninové domky od Plymouthu až po Dawlish a rvala skály útesů. Co bylo celá léta považováno za neškodné, útulné a poklidné, znenadání zaútočilo jako kdysi.

Teď, když se počasí vyřádilo, se moře provinile zklidnilo. Ale města zůstala ořesená, jejich obyvatelé podrobení, jejich psychika hluboce pošramocená. Přestali moři důvěřovat. Nějakou dobu to potrvá a bude zapotřebí čas i zapomnění, než obyvatelé žijící podél zátok a dlouhých červených pláží severněji položených měst obnoví s mořem staré spojenectví.

Matt lezl po čtyřech mezi kamením a úlomky kostí. Všiml si té pukliny ve skále, když ve výši dvou set metrů plachtil na paraglidingovém křídle ve vzduchu tak ledovém, že ho štípal do obličeje i přes ochrannou masku a zbarvil mu kůži do ruda.

Podmínky pro paragliding byly dobré a Matt odstartoval z krásného místa pro pěší turisty na Pobřežní cestě. Během okamžiku ho prudký východní protivítr vanoucí od moře vynesl nahoru a pak už Matt seděl vysoko v řídkém vzduchu. Jakmile se mu křídlo nad hlavou zatřepalo a nafouklo, vyneslo ho to vysoko nahoru a žaludek se mu na okamžik roztáhl, jako by byl příliš veliký a začal existovat mimo jeho tělo. Vzápětí se stáhl jako zaťatá pěst uvnitř křehké tělesné konstituce. Matt stoupal nahoru atmosférou, maličká osamělá postavička na pozadí nesmírného nebe.

Usazen v postroji sledoval, jak se v jednom ohromném pruhu mořské vody mění zeleň do mléčně tyrkysové. Dál na moři měla hladina intenzivní mrazivý odstín Atlantiku, ještě dále pak indigový a zářivě stříbřitý, zatímco podél vzdáleného horizontu plál bílý oheň.

Když se Matt ohlédl, viděl, jak v dálce na pobřeží začínají ostré přírodní tvary splývat a zem vypadá placatější.

Bez ohledu na to, kolikrát už shlížel dolů z výšky na zem, pohled na Brickburgh vypadající pokaždé jinak ho vždy zaskočil. Sametový koberec trávy přerušovaný bílými jizvami silnic a cest. Stromy připomínající brokolici. Skály na pobřeží ohromné a odumřelé. Stíny mraků plujících oblohou připomínající strašidla oděná do prostěradel. Šedavé budovy farem a statků podobné ostrým kostičkám lega, které se mu zabodávaly do chodidel a bolestivě mu stahovaly prsty u nohou, když měl doma na víkend synka.

Od sluncem vyhřátého útesu vystoupal spirálovitě vzduch a Matt se ocitl ve středu neviditelného mocného termického proudu. *Zvorej to, spadneš do moře a je po tobě veta*, říkával Mattovi kamarád Bill, který ho k paraglidingu kdysi dávno přivedl. Už šest let se Matt na křídlech paraglidingu vznáší nahoru a dolů nad pobřežím.

Zřícený útes ležel dva kilometry východně od místa, odkud Matt vzlétl a odkud sledoval, jak se země pod ním zplošťuje do letecké fotografie. Útesy, které patří ke starodávnému Jižnímu Devonu, vytvořené povětšinou tmavou sopečnou horninou a břidlicí, zde vytvářely mozaiku královské purpurové, prokvetlé pigmenty devonské břidlice barvy rzi a mosazi – skály zformované před 400 miliony let, v dobách, kdy tato část země ležela pod hladinou moře jižně od rovníku. Právě Mattova domovina dala jméno tomuto období v předlouhé historii země – devonské –, ve kterém se skály tavily v ohni, páře a tlaku prapůvodních dávných pecí, jež bouřlivě sálaly pod dnes již zaniklými oceány.

Zdálo se ale, že prasklina v útesu, ze které kosti vyhřezly, vznikla v pruhu odlišného druhu kamene. Díra zela v nejvzdálenějším jižním úseku prastarého vápence – který se zde ve viktoriánském období hojně těžil – vytvořeném stlačenými prehistorickými korály a řasami s krvavě rezavými žilkami hematitu. Těžba

vápence vzhled útesů proměnila, nyní připomínaly široké přídě lodí a Matt teď opatrně pátral za posledním z nich.

Zatímco si prohlížel nově vzniklé čelo útesu v zadní části pukliny nad sebou, všiml si, že část Pobřežní cesty, jež tudy vedla, zmizela. Na obou stranách propadlé skály se čela útesů nakláněla k sobě. Nevypadalo to bezpečně.

Hod' sebou.

Svrchní vrstva sutin byla sypká a první kost, kterou Matt našel, považoval nejprve za kus rozmáčeného dřeva, ale při bližším zkoumání si všiml rozštěpeného konce. Na příčném řezu připomínal vnitřek vysušený korál nebo mořskou houbu – zvířecí kost, jež kdysi skrývala morek. *Možná žebro z nějakého druhu dobytka?*

Na většině kopcovitého pobřeží se pásł dobytek. Všude kolem Brickburghu se potulovala stáda černých velšských horských ovcí. Poblíž Pobřežní cesty se také líně loudala stádečka ebenově zbarvených poníků. Ale křehkost kosti a její mahagonové až černé zbarvení naznačovaly stáří. A pravděpodobně velké stáří, což Mattovi zmařilo jeho původní teorii o ovcích spadlých z útesů, jejichž kosti se na skalách nad mořem vyběhly.

Poblíž ležela další kost, světlejší, a mezi oblázky, naplaveným dřívím a úlomky hematitu těžko rozeznatelná. Z jejího tvaru Matt jasně uhádl, že drží v ruce část čelisti, a rozměry toho úlomku naznačovaly, že musela kdysi dávno patřit zvířeti, které už na britských ostrovech nežije. V čelisti trčely tři zuby. Nevýraznější z nich, ohlazený a příčně pruhovaný žilkami tenoulinkých prasklinek, připomínal řezák velikosti Mattova palce. Ten zub Matta přiměl k podrobnějšímu prozkoumání země kolem jeho kolen.

V muzeu v Torquay viděl zbytky těl ohromných šavlozubých tygrů, jejichž kosti archeologové vysekali z vápence v jeskyni v Kentu ležící o něco jižněji na pobřeží – ze stejného vápence, který tady, v oblasti Brickburghu, končil.

Matt lezl sutí výš a plnil si kapsy úlomky, jež mohly být ptačí kosti anebo snad nártní kůstky savců, až se zarazil, aby prozkoumal

dva větší předměty – delší kosti lišící se od ostatních hlubokými zářezy a vruby. I jejich konce byly opracované – v širších místech, kde kosti přecházely v kloubní hlavice kyčle či ramene nějakého zvířete, někdo vyvrtal otvory.

Matt věděl, že do jeskyní objevených v devonském vápenci kdysi vedly četné chodby, které časem vlivem počasí a zemských pohybů zasypala kamenná suť. V mnohých z nich se našly pozůstatky prehistorických zvířat a předchůdců člověka. Je možné, že zde jsou dosud neobjevené jeskyně.

Mattovi se vzrušením zatajil dech. Pod vodotěsným oblečením mu vyrazil studený pot.

Ježíšikriste.

Pokud ta trhlina vede do jeskyně a on ji objeví, pojmenují ji po něm? Nikdo jiný si té trhliny ve skále všimnout nemohl, pokud by neprojížděl těsně podél pobřeží v kajaku anebo ji neviděl ze vzduchu. A během nedávných bouří bylo moře příliš rozbourané i pro velké lodi, natož pak pro malý člun či kajak. V Divilmouthu moře vyhodilo na břeh ohromnou nákladní loď. A ani ten nejšilenější paraglidista by nepomýšlel na to v takovém počasí vzlétnout. Matt navíc neznal nikoho dalšího, kdo by létal v téhle příliš nebezpečné oblasti.

Takže komu to má oznámit nejdříve? Policii? *To neznělo správně.* Ne, na obecní úřad? *Možná.* Anebo společnosti Land Trust, která pečuje o veřejná místa kolem měst a farem? *Pravděpodobně ano.*

Trhlina samotná neměřila více než třicet centimetrů na šířku a vše, co leželo hlouběji v ní, halila naprostá temnota. Možná nějaký uzavřený prostor, do kterého nepadlo denní světlo celé desítky tisíc let.

Jak se Matt k trhlině blížil, zpomalil, na mysli mu najednou vytanul obrázek jícnu – krev připomínající skvrny hematitu navozovaly představu slizniční tkáně, vlhké a protkané vybledlými vápencovými kostmi.

Začaly ho napadat nepříjemné myšlenky, od přirovnání útesu k vulvě se posunuly k děsivému poranění hlavy a tuto analogii okamžitě přikrmil pohled na věc u Mattových kolenou, kterou identifikoval jako horní část lebky. Otřásl se.

Skvrnitý tmavě hnědočerný předmět ležící spodkem nahoru vypadal jako nějaká nádobka, polovina velikonočního vajíčka, které rozlomil jeho synek, aby se dostal k pytlíčku sladkostí schovanému uvnitř. Půlka kožnatého vejce s ostrým zubatým okrajem. Ale čelní a temenní kosti zůstaly neporušené a stále spojené k sobě.

Lebka skoro nic nevážila a zvenčí byla také zvrásněna hlubokými rýhami a vruby, které vyřezal ostrý kámen nebo nějaký nástroj. A pokud se jednalo o lebku lidskou, vypadalo to, že její vršek byl hrubě odříznut těsně nad obočím.

Matt zabalil torzo lebky do náhradní mikiny a opatrně ji uložil do batohu. Nechtěl, aby ji rozšlapali zvědavci, až se to rozkřikne. Tedy, pokud to bude vůbec někoho zajímat. V těchto dnech měli všichni na starost důležitější věci – nezaměstnanost, kolabující systém zdravotnictví, rostoucí ceny potravin, příšernou ekonomiku, propadající se libru, nepředvídatelné počasí, stávky a nepokoje. Možná že po jeskyni plné starých kostí neštěkne ani pes.

Těsně u trhliny Matt rozsvítil baterku na mobilu a posvítil si dovnitř úzkého prostoru. Znova přemýšlel, kdy do jeskyně naposledy dopadly sluneční paprsky, protože tohle skutečně *jeskyně* byla.

Na načervenalé podlaze viděl další kosti, rozházené v místech, kde se trhlina dále rozšiřovala do vlhkého trychtýřovitého tunelu s nízkým stropem. Tam, kam nejdál dosvítilo světlo z mobilu, se nízký strop dotýkal hromady kamení. Stísněný prostor Matta ani trochu nelákal, aby vlezl dovnitř, už při pouhé představě cítil tíseň na hrudi.

Místo toho natáhl ruku a vsunul do otvoru paži až po rameno, aby dosáhl na něco, co vypadalo jako další kost zvláštního tvaru.

Když tu věc vyndal, posadil se na paty, oprášil ji palcem a prohlížel si ji v lepším světle. *Kost* – a poznal místo, ve kterém se odlomila od původní delší části, ke které mohly kdysi být přichyceny nohy té figurky vyřezané z kosti.

Torzo prapodivného stvoření napovídalo ženskému tělu s velkými prsy a širokými boky. Na jedné straně trčela část paže, druhou stranu měla poničenou. A pokud to někde mělo hlavu, muselo jít o hlavu nějakého zvířete. Snad psa, pomyslel si Matt – nějaký druh honičiho psa s placatým čumákem. Figurka byla natolik propracovaná, že měla naznačené důlky pro malé oči. Tohle vytvořila lidská ruka.

Když se Matt opět vrátil ke zkoumání temného prostoru, mysl mu zaplavila posvátná úcta nad tím, co měl před sebou.

Za jeho zády moře o překot zaplavovalo oblázky na pláži. Po každé vlně se s hukotem stáhlo z kamenitého pobřeží stejně, jako to dělalo i desítky tisíc let před tímto okamžikem.

Když se Matta později vyptávali, jaký měl pocit, když tu figurku s psí hlavou držel v dlani, těžko to dokázal vyjádřit. Ale všem, kterým svůj zážitek líčil, vyprávěl, že se nikdy v životě necítil tak nicotný. Malinkatý, bezvýznamný svědek, nepatrné smítko zachycené v ohromné vlně času, která se neustále vzdouvá dopředu. Ve vlně, jež jednou zahubí i jeho – záblesk všeho, co jej obklopovalo, zhasne v okamžiku kratším než kosmický moment – stejně jako před dávnými lety zhasla i mysl, jež dlela v lebce uložené v jeho batohu.

3

O dva týdny později

Shelly se nemohla rozhodnout, jestli na tábořišti dokáže najít jedinou věc, která by ji mohla nějak utěšit.

Krajina přesně splňovala to, co jí Greg sliboval – otevřený, divoký prostor sevřený strmými údolími a orámovaný ohromnými výhledy na moře a nebe. A neobydlený. I když dříve ten kraj musel být přívětivější a předtím, než ho vykáceli, dokonce porostlý lesy. Kdysi dávno se tady hodně těžilo. Alespoň to tvrdil Greg. Ale navzdory devastaci způsobené člověkem, se tady nic nezdálo zkrocené. Na *tomhle místě* zůstalo všechno stejně děsivé a divoké jako před zásahem lidské ruky, jenom z Shellyina pohledu jiným způsobem – *tohle místo* bylo ztýrané a zkažené, ne zdravě divoké.

Co ale druhý den výletu opravdu předčilo Shellyino značné fyzické nepohodlí z namáhavého výšlapu a následující bezesné noci ve stanu, byl podivný neutuchající rozčilující šum – neodbytná tíseň ne nepodobná lehké závratí a kombinovaná se znepokojujícími obavami, podobně jako když s protřelejšími kamarády vkročíte na cizí pozemek, zatímco si v duchu tajně přejete, abyste to nedělali.

Snad Shelly znervózňovala podivná prázdnota okolní krajiny, anebo její rozladění způsoboval nedostatek barev, nekonečně fádlní stejné tóny, jež si v duchu spojovala s vojenskou kamufláží. Ať

už to ale způsobovalo cokoliv, Shelly se nedokázala s okolní krajinou sžít a nedařilo se jí si na ni zvyknout ani se v ní orientovat.

Patrně se ocitla příliš daleko od známého prostředí, jelikož jí v představitosti také bujely myšlenky, kterými se nezaobírala od dětství. Příliš jasně zde vnímala připomínky toho, že ona sama není nic víc než bezvýznamný hmyz sedící na ohromném kusu skály, zformované dávnými monumentálními kolizemi a procesy v hlubokém vesmíru, jež se odehrávaly před miliardami let. Dojem ohromné prázdnoty nad netečným povrchem a rozlehlé, ničím nepřerušované šířosti prázdné hladiny moře táhnoucí se až k horizontu jako by umocňovaly její pocit osamění, a zároveň v ní probouzely podivný strach.

Ještě o hodně nepřijemnější byl pocit, že tohle místo a tahle planeta tvoří součást nějakého božského plánu a v Shellyině pocitu malosti se nejen skrývá záměr, ale i trest.

Snad její rozpoložení pramenilo z narůstajícího podezření, že z vrcholů strmého údolí někdo jejich tábořiště sleduje.

Když vzdálené stromy připomínající postavy přímo nesledovala, zdálo se, že se přesunují, jakmile však na ně přímo pohlédla, okamžitě se pohybovat přestaly. A přestože věděla, že podivnou perspektivu způsobuje její pohyb pod srázy, nedokázala nad těmi imaginárními manévry jen tak mávnout rukou.

Nejtěžší ze všeho bylo odhadovat vzdálenosti kolem stanu. Nejvyšší část údolí se nezdála příliš vzdálená, a přesto si Shelly moc dobře pamatovala, jak dlouho jim trvalo sejít jen z jedné strany. Samotná Pobřežní cesta, po které přišli, se jí navíc v mysli rozpila do šedivé mlhy, která zdánlivě pohltila známý svět. Nevšední výhledy a perspektivy – spolu s Gregovým nadšením pro toto údolí – její pocit odcizení jen zesilovaly.

Jen aby se dostali do Slagcombe, museli přejít dvě pláže podobné té, na které se utábořili – všechny tři tvořené balvany, které sem odplavila voda protékající údolími celá tisíciletí. Písek mezi skalisky na plážích měl temnou barvu hnědého brusného papíru.

Na žádnou ze dvou prvních pláží nebyl přístup z parkoviště či ze silnice, ale alespoň ležely blíž k Divilmouthu. Tehdy Shelly svoji nespokojenost nahlas ventilovala otázkou, zda opravdu musí ještě pokračovat dál, když dostatek prázdnoty pro jejich záměry poskytovaly obě první pláže.

Ale Greg o nich prohlásil, že jsou „příliš oblíbené“. Při jedné nebo dvou předchozích příležitostech na nich viděl několik rybářů, a vzhledem k tomu, že nějaký místní chlápek zrovna našel v útesu poblíž Slagcombe novou puklinu, to i tady bude brzy „oplocený“ a bude se to tu „hemžit pitomcema“.

Během kempování chtěl Greg tu trhlínu, o které se psalo v novinách, najít.

Směrem k Brickburghu před nimi ležely ještě další obdobné ohromné kamenité pláže. Shelly si je v duchu představovala jen jako další stejná místa, drsná, skalnatá a neobyvatelná.

První noc strávili přinejmenším deset kilometrů od přístavu Divilmouthu. A kromě vzdáleného vrčení motorky a zahlédnuté zářivě oranžové plachty paraglidisty nepotkali žádné jiné zástupce své rasy. Jen oni dva a dvě noci – ve stanu na pláži pod širým nebem.

Od moře opět zavál poryv ledového větru, rozcuchal Shelly vlasy a bodal ji do bílého neotužilého těla. Od chvíle, kdy sem dorazili, zůstala oblečená ve fleecové mikině a goretexové bundě a nezvedla se z jejich jediné skládací židličky, kterou Greg táhl celou cestu až z Divilmouthu.

Alespoň že měla slíbený velký oheň, který celé expedici dodá tolik potřebnou barvu a teplo a jehož příprava už zdárně probíhala. V místech, kde mokřina na úpatí údolí přecházela v kamenité pobřeží, Greg zrovna budoval ohniště. Na ohni hodlal i uvařit – párky z konzervy, které si vloží do rohlíků jako hot dogy. Shelly přes neuvěřitelně klidnou hladinu mokřiny třpytící se jako ohromná tabule rozbitého skla sledovala, jak se Greg činí. Většinu povrchu porůstalo rákosí barvy pšenice, nad stanem neustále přelétávalo pestře zbarvené vodní ptactvo.

A zase jsou tady ty páchnoucí černé ovce, jejichž trus se válel úplně všude. Shelly pozorovala, jak se černé chuchvalce pomalu šinou ze svahů údolí dolů směrem k ní.

Předchozí odpoledne chvíli poté, co se utábořili, ovce sestoupily dolů a spásaly trávu kolem jejich stanu – uvítací výbor, spokojený s tím, že nevzrušeně zírá a vylučuje. Nejprve se tomu s Gregem smáli, příchod zvířat brali jako vzrušující doplněk víkendového dobrodružství v divočině. Netrvalo však dlouho a upřené pohledy tolika jantarově žlutých očí, rozdělených uprostřed horizontálním černým proužkem, začaly Shelly lézt na nervy – netečné pozorování jako by umocňovalo jejich viditelnost v údolí, pronikavé pohledy prázdných očí jen zesilovaly Shellyino podezření, že stejně upřené je z vyšších poloh pozorují i jiné oči.

Shelly přemýšlela, komu ovce patří. Ve vnitrozemí dál od pobřeží se nacházely farmy a také základna Land Trust, ale ty od tábořiště ležely příliš daleko a všechny stály na kopcích vysoko nad pláží. Snad ty ovce očekávaly, že je Shelly nakrmí? Vlnu měly matnou trusem, chřípí polepená výměšky – jejich přítomnost jako příhodný epitaf „romantického“ víkendu. Potřebovala, aby je Greg zahnal.

„Co chceš?“ zeptala se berana nejbližší ke stanu, ale ten na ni bez mrknutí oka jen zíral. „Táhni,“ zasyčela Shelly. „Fakt strašně páchneš sračkama.“ Zvíře, jako by si z ní utahovalo, v tom okamžiku vypustilo zpod zmuchlané vlny na zadku záplavu černých bobků.

Shelly se rozhodla ovce ignorovat. Měla daleko větší starosti. Ta hádka první večer byla o hodně horší než otravné ovce nebo zima. V myšlenkách se k té rozhořčené, nenávistné výměně stále vracela. Greg dokonce řekl, že „to je naposledy“. Shelly opáčila: „Stojí to za hovno, Gregu. Dokonce to páchne jako hovno. Ostatně hovna jsou všude kolem stanu, kdybychom se snad o tom potřebovali ujistit. Nezamhouřila jsem oka a jsem úplně zkřehlá. Nedokážu se zahřát. Divilmouth nás volá zpátky, kámo.“

Greg nad jejím výbuchem zesinal, nazval ji „osinou v prdeli“ a odešel si prohlédnout kamenolom.

Za těch šest let se na ni takhle rozčílil jen dvakrát. *Osina? V prdeli?* A jak se jednou Greg dostane do varu, bude to trvat celé dny, než zase vychladne. Měli před sebou další noc a vzájemné urážení už je oba unavovalo a přestávalo bavit.

Shelly vstala. Z dlouhého nehybného sezení v chladu ji bolela kolena. Klopýtavě chvíli přecházela sem a tam, aby se rozhýbala, a pak poodešla dál od ovcí, aby lépe viděla, co vlastně Greg dělá.

V té chvíli s úlekem zjistila, že se neodbytný pocit, že je někdo z dálky sleduje, doopravdy zhmotnil. Nahoře na jižním svahu údolí stála lidská postava.

Při prvním pohledu Shelly zadoufala, že se jedná jen o jeden z těch prazvláštních stromů – holý a větrem vysušený – vnímaný periferním viděním, ale při bližším zkoumání zjistila, že tam nahoře skutečně stojí člověk, protože hubená postava rýsující se proti popelavě šedavé obloze hýbala pažemi. Něco zvedala nahoru.

Shelly zaslechla nějaký zvuk. Prosté zapískání.

Nenacházeli se na soukromém pozemku. Veřejnost má na pobřeží volný přístup, spadá pod Land Trust. Neměl by se tu sice rozdělovat oheň, ale „kdo to asi tak jako zjistí?“ prohlásil Greg.

Za sebou zaslechla další tón přicházející z dálky. Shelly se otočila a postřehla další postavu. Zbytky světla pronikajícího skrz mraky už jí nesvítily do očí, a tak ji viděla jasněji než tu první – na hřebenu stál nějaký vyzáblý muž s rozcuchanými vlasy a foukal do jakési flétny či píšťaly. Navíc byl nahý – postřehla náznak zhoupnutí v jeho klíně. Na jeho pískání odpovědělo přes údolí další.

Za stanem se něco dělo. Na tábořiště se přiloudaly další čtyři ovce, zdálo se, že je sem dolů hnaly píšťaly těch vzdálených pastýřů.

Shelly zvedla oči směrem do údolí a rozpoznala další tři pavoučí lidské siluety. I ony byly nahé, proto vypadaly tak hubeně. Jenom nechápala, proč mají všichni tak tmavou kůži.

Ted' už pět.

Shelly zavolala na Grega. Vítr bičující údolí od moře jí sebral slova ze rtů. Pomalu se začala sunout směrem k mokřině. Když půjde napříč, projde těsně kolem hranice tvořené rákosím a dojde na cestu, která vede na pobřeží.

Po pár krocích nedokázala odolat nutkání podívat se znovu na svahy údolí. Za pouhých pár vteřin se počet podivných návštěvníků znásobil – a nově příchozí se teď také sunuli dolů po srázích.

Shelly odhadla, že během pár okamžiků se vynořilo asi tucet postav, a všechny právě scházely se zlověstnou nezadržitelností pomalu dolů. Šly *dolů* – v rovnoměrných rozestupech kráčely po srázích a stržích vedoucích z vrcholku. Zdálo se, že mají namířeno přímo ke stanu na pláži.

Shellyiny myšlenky se namáhavě pokoušely ze situace vyvodit, zda je na místě veselí nebo opatrnost, boj nebo útek. Vlna adrenalinu jí zlehčila krok. V panice ale klopýtala, kolena jí narážela do sebe. Potřebovala se plně soustředit na to, kam šlape, a protože to nedokázala, uklouzla na vlhké trávě a vzápětí jí noha sjela po ovčím trusu. „Gregu!“

Neslyšel ji, právě po oblázcích kutálel velký balvan k hromadě dřeva.

„Gregu! Gregu!“

Teď už ji uslyšel. Stále skloněný vzhlédl. Shelly ukázala na úbočí. „Máme společnost!“

Obrátila oči ke svahům. Nazí tvorové pokračovali v opatrném sestupu. Teď už Shelly lépe viděla na ty na severním srázu. Obnažená kůže nahých těl se v šeru rudě leskla. *Rudě*. Ti lidé byli natření rudou barvou. *Rudí lidé. Nazí rudí lidé*. A co to mají s vlasy? Nepřirozeně jim trčely do stran ve slepených mastných chomáčích.

Většina z nich držela cosi v rukách – malé černé předměty. Jeden z mužů nesl něco, co připomínalo hůl nebo oštěp. Další dva nesli tenké píšťaly, jejichž zvuk předtím zaslechla. *Přišli z jiné doby*.

Shelly se obrátila ke Gregovi pro potvrzení, že ti lidé opravdu existují a že se to celé skutečně děje. Greg se o něco více napřímil,

aby viděl přes rákosí v mokřině, a s očima zacloněnýma dlaní si návštěvníky prohlížel.

Strach vyšponoval Shellyiny již tak napjaté nervy ještě víc. Jestli si nedá pozor, sevře se jí hrůzou hrdlo a začne jí přeskakovat hlas. Nesmí dát najevo, že má strach. Něco jí našeptávalo, že vypadat vyděšeně není dobrý nápad. A nebude ani utíkat, normálně půjde.

Opatrné našlapování v nerovném terénu mezi kluzkými trsy trávy byl zdoluhavý, přímo groteskně pomalý proces a Shelly brzy začala litovat svého rozhodnutí nedat se do běhu. Aby obešla mokřinu a dostala se na pláž ke Gregovi, musela dojít k pěšině vedoucí napříč jižní částí údolí. A vzhledem ke svému šnečímu tempu se tam setká s těmi nahatými rudými lidmi, kteří na to místo míří ze svahu. Dostanou se na pěšinu dříve než ona.

Shelly se zastavila a došlo jí, proč se nerozběhla – bála se, že i *oni* by se dali do běhu a utíkali by k ní.

„Gregu! Dělej!“

Greg byl pořád na kamenitém pobřeží, pomalu kráčel směrem k místu, kde se voda z mokřiny slévala v potok proudící mezi ohlazenými balvany. Ze vzdáleného oválu jeho bledé tváře Shelly vyčetla zmatek. Napětím sevřené rty tvořily tenkou čárku. „Shell!“ zavolal.

Rudí lidé se nezastavovali, šli dál, pokračovali v promyšleném sestupu ze svahů. Čím níže scházeli, tím více se široké mezery mezi nimi zmenšovaly a postupně tak vytvářeli stále sevřenější půlkruh. Shelly se ocitla v pasti mezi mokřinou a stahujícím se náhrdelníkem z nahých lidí.

Dvě postavy ze skupiny zůstaly stát vysoko ve svahu nad údolím. Jedna z nich seděla, což se zdálo divné, ale Shelly to nemyslelo dostatečně jasně na to, aby se příliš zaobírala tím, na čem vzdálená postava vlastně sedí. Druhá stála, vyzáblé paže měla zvednuté nahoru. Jediné, co pár nahoře odlišovalo od těch, kteří se přibližovali ke stanu, byly hlavy. Ve srovnání s těly vypadaly hlavy těch dvou nahoře zcela disproporčně – příliš veliké, zdeformované.

„Gregu!“

Dětinské nutkání hnalo Shelly zpátky ke stanu, jako kdyby tábořiště tvořilo jakési soukromé domácí území, na které vlezlí návštěvníci nevkočí. Nemyslela jasně a uvědomovala si to.

Jako ty ovce. Prostě sem přišli. Za tebou. Prostě přišli tam seshora, vystoupili ze země. A teď jsou všude kolem.

Ta jednoduchá myšlenka ji děsila, stejně jako obličejové postav, které se přibližovaly stále blíž a blíž – všechny rudé, oči a zuby v nich příliš bělostné. Jejich výrazy zcela vymazaly Shellyno pevné předsevzetí a naději, že se jedná jen o nějaký žert. Ti lidé se tvářili našťavaně. Ba co víc, byli rozzuření. A také vzrušení, protože z ničeho nic spustili děsivý řev. Všichni najednou začali výt a kvílet jako nějaké rozzuřené opice a to pozdvižení napovídalo, že sebeovládání, jež zachovávali během spořádaného sestupu do údolí, skončilo.

Ti dva se zdeformovanými hlavami nahoře ječivý chorál podněcovali vydáváním tenkých kvílivých výkřiků, které kulminovaly v děsivé vytí. Jakmile jejich jekot proťal vzduch údolí, jejich společníci dole se k němu přidali.

Když Shelly poznala, co ti rudí lidé svírají v pěstích, měla chuť se posadit na protest proti tomu, že ji děsí. *Černé kameny*. Kameny s ostrými hroty.

„Pojď sem! Gregu! Gregu!“

Zatímco zoufale hleděla směrem k příteli, obraz se jí před očima nepatrně zachvěl. Nad střapatými vršky rákosí viděla Grega jen od pasu nahoru. Běžel od pobřeží k tábořišti.

Několik rudých lidí, kteří právě dorazili na pěšinu na pláži, se mu postavilo do cesty, jako by ho chtěli přivítat. Vzrušením ječeli a vyli a jejich rozčuchané umaštěné hlavy a šarlatové tváře vypadaly neskutečně děsivě. Byli čtyři. Greg se přes ně nikdy nedostane.

„Panebože,“ hlesla Shelly sama k sobě a k hluchému vesmíru vzduchu, kamení a moři. „Proboha!“

Příliš dlouho váhala a teprve teď se rozběhla k nejbližší mezeře mezi dvěma rudými postavami – byly to rozšklebené ženy, obě postarší, s prsy pod vyzábělými krky však podivně pevnými a lesklými.

Ale kam půjde, i kdyby mezi nimi dokázala proběhnout? *Tam nahoru? Nahoru do srázu?* V levé polovině hrudníku ji už teď páli-lo, jako by měla v plíci vraženou kostku ledu – nikdy nedoběhne dost daleko, chabá fyzická kondice jí dovolí tak akorát lézt nahoru po čtyřech.

Aniž by změnily tempo, dvě ženy nejbližší k Shelly se přisunuly k sobě a mezeru zmenšily.

Shelly se zarazila, obrátila se a pátrala po jiné mezeře v neustále se zužující hradbě rudých těl. Změnila kurz o devadesát stupňů a rozběhla se k další škvíře.

Sotva však vyrazila novým směrem, muž s dlouhou bradkou a s vousy úplně promočenými něčím, co mohla být krev, se jednoduše přisunul k muži vedle sebe a únikové místo zatarasil.

Shelly znovu změnila kurz a rozběhla se k protějšnému svahu údolí. Snad jí četli myšlenky, protože dva z rudých se nevzrušeně přišourali blíže k ní a cestu jí odřízli.

Mokřina. Teď ji měla za zády. Mohla by to dokázat. *Do vody. Přebroď se. Tam se za tebou tak lehko nedostanou.*

Zaslechla za sebou Gregův zvýšený hlas, kterým v ten okamžik zařval: „Co? Co chcete?“

Přes vlastní zrychlený hlasitý dech slyšela z místa, kde asi třicet metrů od ní stál Greg, šoupání bosých chodidel na kamenité pěšině značící pozdvižení.

Pohlédla tím směrem, ale Grega už neviděla. Na místě, kde naposledy spatřila svého přítele, teď rozeznávala jen lesknoucí se těla a rozježené vlasy vyjících rudých postav.

Paže se jim zvedaly a klesaly, míhaly se nahoru a dolů v rákosí, nahoru a dolů, dopadaly na něco, co se snažilo vymanit z jejich středu. *Greg.*

Tloukli do něj. Greg upadl a rudí lidé kolem něj okamžitě vytvořili kruh a kameny bušili do jeho těla. Zvuky, které Shelly slyšela, se podobaly ranám na buben naplněný mokrým pískem. *Buch. Buch. Bác.*

Vůle utíkat ji opustila. Celý svět zbělel, šokem a hrůzou se zlomila v pase a zvracela.

Nad hlavou jí přelétlo hejno kachen. Tepot pernatých křídel mezi vyděšeným kejháním.

Buch. Bąc. Buch. Bąc.

Proboha. Nechte ho. Nechte ho být... Nemyslíte, že už má dost? pokoušela se Shelly říct, ale z těla jí vyprchal veškerý dech. Přerývaně vzlykala.

Buch. Bąc. Buch. Bąc.

Od konečků prstů spleti rudých rukou stříkaly do vzduchu oblouky tmavé kapaliny, jako pěna odletující při mytí nádobí. Rudé paže se míhaly nahoru a dolů, nahoru a dolů. Změť mávajících křídel ptáků utichla a k Shelly se blížil zvuk pleskání mnoha párů bosých chodidel. Zavřela oči. Pak je otevřela.

Stála vzpřímeně, paže spuštěné podél těla, z nosu jí nekontrolovaně teklo a sledovala, jak se rudí lidé přibližují. Ústa rozšklebená, vyjící – tady plomba, tamhle díra, purpurové jazyky, černé nosní dírky. Příliš veliké oči – oči divoké zvěře.

Na okamžik Shelly pocítila podivný klid – ve svalech se jí šířila vlna tepla.

„Ne.“ Její poslední slovo.

Rudí lidé ji povalili na mokrou travu a táhli ji po zemi.

Přála si, aby ji první zvednutý kámen omráčil a ona necítila rány těch dalších pěti. Nestalo se to.

4

O dva roky později

„Mohu vás ujistit, že v mém oboru nezpůsobilo žádné jiné prehistorické místo vykopávek nalezené na Britských ostrovech takové pozdvižení. Výjimečné nálezy v Brickburské jeskyni zcela zastihují nálezy dosud objevené v jeskyních v Boxgrove, Creswellu, Swanscombe a Somersetu.“

Katrine dorazila na tiskovou konferenci pozdě. Několik vteřin viděla místnost jen jako rozmazanou šmouhu vážně vyhlížejících tváří a úzkých řad červeně polstrovaných židlí ladících s hotelovým zařízením. Přes brašny s technickým vybavením, studiová světla, kabely a fotoaparáty a kamery rozházené všude po zemi nebyl vidět ani koberec. Židle stěží stačily pro zástupce celostátních novin, místní novináři se mačkali vzadu u zdi. Kvůli vydýchanému vzduchu a vysoké teplotě se v konferenční místnosti již téměř nedalo dýchat.

Totálně promočená, vystresovaná a vzteklá sama na sebe se Katrine posadila dozadu. *Novinářka zmeškala tiskovou konferenci o nejvýznamnější místní události v jejím životě.*

Nemohla najít místo k parkování poblíž hotelu, a tak musela klopýtat na vysokých podpatcích přes celé město, než se konečně dostala tam, kde se shromáždili zástupci tisku, aby informovali svět. Na dodávkách zaparkovaných před hotelem viděla loga

Euronews a CNN Europe. Tašku s věcmi si položila na zem. Teď ji zvedla, vyndala magnetofon a zapnula nahrávání. Přednášející pokračoval.

„Víme, že ta jeskyně byla před třinácti tisíci lety obývaná, patrně po dobu tisíce let. Přičemž tím nejdůležitějším prvkem je právě opakované částečně trvalé osídlení.

Stejně jako u jiných evropských prehistorických nalezišť i v naší jeskyni sídlili lidé pozdního mladého paleolitu, lid Creswellské kultury, který se živil lovem a sběrem. Vraceli se do různých částí Británie z Francie, Belgie a Nizozemí během teplejších období evropského klimatu. Jednalo se o tzv. mladší dryas, poměrně krátké období oteplování a tání před další dobou ledovou, jež nastala 12 800 let před naším letopočtem a během které většinu Británie pokrýval ledový příkrov, jihozápadní část pak ledová tundra.

Tito lidé museli přejít ohromný pás země, pevninský most zvaný Doggerland, který v té době spojoval Britské ostrovy s kontinentální Evropou a nyní leží pod hladinou Severního moře.“

Na novinářku měla Katrine dost velký problém zapamatovat si jména, data a čísla, ale na druhou stranu nikdy nezapomněla něčí tvář. Řečník byl vedoucí paleontolog z Přírodovědného muzea v Londýně. Během prvních dvou let vykopávek v Brickburghu ho vídala v rozhovorech ve zprávách. Měsíčník *Devon Life and Style*, pro který pracovala, věnuje poznatkům, jež se dnes dozví, celou samostatnou přílohu. Jedná se totiž o vůbec nejvýznamnější tiskovou konferenci v průběhu vykopávek.

„Tohle je však jediné místo v Británii, které ukazuje na stálé osídlení a pohřbívání napříč staletími.“ Řečník se odmlčel, jako by chtěl posluchačům poskytnout čas na vstřebání závažného významu sdělených faktů.

Několik lidí si zapisovalo poznámky. V mnoha tvářích, na které Katrine ze svého místa viděla, se zračily skelné pohledy a výrazy strojeného očekávání.

Řečník pohlédl přes novináře z významných londýnských médií k zadním řadám, snad ve snaze probudit nadšení i v místních novinářích. Žádného se nedočkal. Bleskl fotoaparát.

Čekal ho pořádný kus práce. Kat přemýšlela, jak dlouho se vzhledem k současné situaci ve světě a zvrátům a změnám probíhajícím každý týden tahle zpráva udrží jinde než v odborných článcích a novinách specializujících se na podobná témata.

„Víme také, co obyvatelé Brickburghu lovili a čím se živili.“

Kat potlačila zívnutí. Zaslzela a na chvíli se jí rozostřil zrak. Pak opět viděla jasně.

Na obrazovce se objevil obrázek travnaté pláně lemované močalem a porostlé zakrslými stromy. Široká nížina obydlená divokými koni, jeleny, antilopami, jakýmsi druhem ohromného tura, něčím, co vypadalo jako tetřev, a osamělým jezevcem. Z jedné strany ilustrace zvěř napjatě sledovala vlčí smečka. Naproti smečce stála vedle močálu skupinka zarostlých mužů. Svalnatá těla částečně zakrytá kožšinami, drsné ošlehané tváře a rozcuchané vlasy. Hleděli do středu výjevu – na chlupatého mamuta – s připravenými kopími.

Tady u nás žili mamuti? Kat to udivilo a cítila, jak její zájem lehce stoupl. Za okamžik ale opět uvadl, když profesor předvedl další fotografii, na které byl tác plný pazourků, špičatých konců oštěpů a hrotů. Zaostřené hroty označoval nápis „Holenní kosti polárních zajíců“.

„Dosud jsme odstranili pět set tun skalní sutiny a našli více než dva tisíce předmětů vyrobených z kostí a pazourků. Pazourky pocházejí z hrabství Wiltshire...“

Katrine bolestivě pulsovalo v chodidlech. Litovala, že si neoblékla džíny a botasky. Několik žen v místnosti to udělalo, včetně té protivné Vicky z *Devon Tribune*, sedící jednu řadu před ní. Podobně jako její časopis i *Tribune* z devadesáti pěti procent publikoval reklamy převlečené za místní zpravodajství. Pouze novinářky z významných médií se oděly do kostýmů a lodiček s podpatky

a perfektně se upravily. Tyto novinářky z vyššího světa, které později udělají s jednotlivými přítomnými experty rozhovory pro televizní kanály, projevovaly kultivovaný naprostý nezájem o všechny, kdo seděli v řadách za nimi. Díky světlům z reflektorů to dokonce vypadalo, že jim nad hlavami září božská svatozář. Celé uspořádání místnosti produkovalo téměř nesnesitelné nedýchatelné vedro.

Katrine si svlékla sako, ale necítila se o nic lépe, nejraději by se svlékla až do spodního prádla. Na zadní straně lýtky jí na punčochách utíkalo oko. Při sprintu od auta jí maličký kousek špičaté kůže v zadní části nových lodiček rozdrásal patu do krve a zatřhl oko, které postupně vyjelo až po koleno. Měla chuť se silně štípnout, aby se probrala.

„Z analýz izotopů dusíku u velkého množství nalezených lidských ostatků víme, že obyvatelé jeskyně se živili stravou bohatou na živočišné bílkoviny. Stáli téměř na samém vrcholku potravního řetězce, v lovu zvěře jim dokázali konkurovat jenom vlci. Jeskynní lvi v té době již patnáct tisíc let nežili.“

Tito lidé jedli většinou velké tury, jeleny, losy, koninu a tu a tam i maso jeskynních medvědů. Pohráváme si také s myšlenkou, zda jim při lovu nepomáhali ochočení vlci. No... ale existuje vlastně ještě jeden důvod, proč jsme naši konferenci uspořádali před polední recepcí.“

Polední recepce? Proč kruci prostě neřekne oběd? Katrine v sobě udusila jiskru třídní nesnášenlivosti a znovu zaměřila pozornost na další diapozitiv, který se objevil na obrazovce – fotografie výkopu se stovkami, jestli ne tisíci kostí všech možných tvarů a velikostí.

Kostníci osvětlovaly silné reflektory umístěné na kovových podstavcích na obou stranách dlouhého příkopu. Pozornost přitahovaly fragmenty lidských lebek děsivě se šklebících z jámy. Lebky bez čelistí upřeně hleděly přes rozházené kosti na možná první lidské tváře, které se v jeskyni ocitly v průběhu dvanácti tisíciletí.

„V pásu usazenin na jižní straně jeskyně, který přežil zřícení útesu, jsme našli více než pět tisíc jednotlivých zvířecích a lidských kostí pohřbených společně. Můžeme tedy s jistotou říci, že během tisíce let docházelo v této jeskyni v opakujících se intervalech k nepřetržitým krveprolitím.

Z opotřebování primitivních kostěných nástrojů a pazourkových škrabek nalezených na této úrovni vykopávek víme, co způsobilo nespočet škrábanců a zářezů na zkoumaných kostech. Neboli že se zde ve velkém množství stahovala kůže a porcovala mrtvá těla a také odřezávaly pevné šlachy, které se snad používaly na výrobu provazů či dokonce nití... A tohle se týká *veškerých* pozůstatků.“

Kate ztuhla. *Co to říká? Oni snad...*

Vepředu se zablýskl fotoaparát. Šum v místnosti utichl.

Řečník zvýšil hlas, jako by mu vyschlo v krku.

„V této fázi vykopávek odpovídal náš postup způsobu práce forenzního policejního týmu na místě činu nebo činnosti zástupců OSN při ohledávání důkazů válečných zločinů. Jak totiž můžete vidět, otisky zubů na zkoumaných kostech jsou zcela zřejmě lidské.

V případě kmenů živících se masem nám ale zatím uniká, proč ke kanibalismu docházelo v tak rozsáhlém měřítku, když, jak se zdá, byly k dispozici bohaté zdroje i jiného masa. Nebo snad na vrcholu poslední doby meziledové došlo k nedostatku potravy, jenž by mohl toto chování vysvětlovat? Nicméně mezi obdobími zaledňování se obyvatelé Brickburských jeskyní věnovali systematickému kanibalismu, ke kterému používali speciálně uzpůsobené nástroje.“

Po celé místnosti se začal ozývat stále hlasitější šum. Zdálo se, že si přítomní novináři potichu něco mumlají pod vousy, aby je nebylo slyšet. Jenom blondaté hlavy elity novinářského světa usazené v předních řadách jako by závanem pachu krve ve vzduchu zpozorněly.

Šepot pokračoval, zatímco řečník dopíjel vodu ze sklenice. Pak si odkašlal: „Abychom si byli zcela jistí, že to, co vidíme, jsou skutečně zranění, která si způsobovali vzájemně členové komunity, provedli naši kolegové z několika britských univerzit rozsáhlý forenzní průzkum, který nám poskytl jasnější představu o tom, jak tito lidé umírali. Z konečného uspořádání jednotlivých lidských ostatků a z úhlů zářezů na krčních obratlích můžeme s jistotou říct, že téměř všem oběťm byly uříznuty hlavy v poloze vleže na břiše.

K jejich odřezávání docházelo patrně po smrti. I další kosti, které jsme dokázali přiřadit k lebčkám, zejména pak žebra, nesou stopy jizev způsobených prudkými údery špičkami oštěpů nebo tupými ranami pazourkových pěstních klínů,“ řečník se odmlčel, „k nimž došlo předtím, než byla těla obětí naporcována a připravena k požívání.“

Kat si říkala, že jedna věc je tohle vědět a jiná vyslovit to na veřejnosti.

„Ale ať již jsme zkoumali pozůstatky lidí, nebo koní, losů či turů, u všech se v rámci této odpudivé přípravy masa používaly stejné nástroje. Víme například, že do úst se vkládal nástroj z kosti připomínající špachtli, kterým se od lebky odlomila čelist, aby se získal přístup k měkčím tkáním v dolní sanici a umožnila se jejich konzumace. A jsme si také celkem jistí, že i měkké části obličej, oči, rty, uši, nosy a dokonce i jazyky, byly pečlivě odřezávány a odškrabovány spolu s hlavovými svaly táhnoucími se od nadočnicových oblouků po stranách a na temeni hlavy.

Tyto techniky odpovídají současnému způsobu zpracovávání masa zvířat napříč celou Evropou. Z podrobného zkoumání zářezů na lebečních kostech můžeme také určit specifický úhel, ve kterém byla hlava držena jednou rukou, zatímco druhá ruka ji opracovávala ostrým nástrojem a odstraňovala z povrchu maso a měkké orgány.

Obávám se, že tyto informace jsou poněkud hrůzné a mohly by vaše čtenáře a diváky rozrušit. Navzdory útlacitnosti našeho

civilizovaného světa však nesmíme zapomínat, že lidská rasa se v průběhu své historie ke kanibalismu uchýlovala opakovaně. A v některých částech světa se to dělo dokonce i v historii zcela nedávné.

Nicméně důkazy z Brickburských jeskyní ukazují zejména na to, že zde neexistoval rozdíl mezi zpracováním a požíváním mrtvých těl zvířat a lidí. V tomto případě se jatka týkala rovnoměrně zvířat i lidí v míře, jakou jsme nezažili od dvacátého století v Rusku a Severní Koreji.

Nesmíme zapomínat, že mozek, morek a měkké tkáně těla obsahují důležité živiny potřebné v chladném nehostinném prostředí. Tyto části těl byly z rozbitých kostí okusovány a vysávány pomocí lidských zubů, jak dokazují otisky. Takže lidské ostatky neohlodávala zvířata.

Dosud jsme shromáždili téměř kompletní ostatky těl dvou set sedmdesáti šesti lidí, kteří zemřeli a byli tímto způsobem zkonsumováni. Zdá se, že nejstarší oběť byl třiačtyřicetiletý muž, jenž patrně trpěl něčím, co způsobovalo velmi bolestivé záněty dásní, pocházející snad z abscesu zubu. Ušetřeny však nebyly ani ženy a děti. Nejmladší oběť je tříletá a dle všeho se v době smrti jednalo o zcela zdravé dítě.“

Jakási žena sedící skoro uprostřed řady židlí najednou prudce vstala, omluvila se svým sousedům a rychle opustila místnost postranními dveřmi. Dokonce i Katrine měla chuť zařvat: *Hajzlové!*

„Tento příkop se v podstatě stal skládkou, jakousi zavážkovou jámou na odřezky a zbytky nepoužitého materiálu z potravních zdrojů komunity. Zajímavé je, že poblíž vchodu do jeskyně jsme také našli známky pozůstatků dvanáct metrů dlouhého ohniště, nic však nenaznačuje, že by se lidské maso tepelně upravovalo.“

Publikum uchváceně poslouchalo. Kat by slyšela, kdyby v místnosti spadla na podlahu nártní kůstka.

„Řemeslné zpracování mnoha z lidských lebek z naleziště v Brickburghu je ale výjimečné i z kulturního hlediska. Stejný

způsob používání lidských lebek jsme zjistili i v Goughově jeskyni v Somersetu, ale rozhodně ne v takovém rozsahu. Jak jsem již uvedl, u některých z obětí došlo k pečlivému skalpování, čemuž odpovídají zářezy na lebeční kosti. A ve dvaceti případech došlo k odříznutí vrchní části lebky nějakým ostrým kamenným nástrojem.

Lebky některých obětí měly pro tuto komunitu speciální význam. Vršek lebky se často oškrábal a očistil a následně opracoval v předmět, který nazýváme magdalénienský „lebeční pohár“. Víme, že v o něco mladších kulturách se takové nádoby používaly pro uchovávání tekutin a jako pohárky na pití při různých rituálech.“

Na obrazovce se objevil předmět připomínající starodávnou, avšak nepoškozenou keramickou misku. Zvnějšku byla pokryta skvrnami jako tmavé slepičí vejce, zatímco uvnitř se táhly viditelné stopy po cévách, jež kdysi dávno vyživovaly žijící, myslící a cítící mozek.

Kdyby to Kat neřekla, neuhádla by, že se jedná o vršek lidské lebky. A když teď tu věc viděla a věděla, že lidské tělo tu bylo zredukováno na misku a hromádku ohlodaných kostí, přála si, aby to ani nikdy nezjistila. V článku bude muset podrobnosti o krveprolití a kanibalismu zjemnit a ořezat na pouhé náznaky. Dobře věděla, že šéfredaktorka Sheila by většinu z toho, co se dnes zástupci tisíku dozvěděli, neotiskla. Jejich čtenáři byli zejména lidé postarší, movití a konzervativní.

Vzhledem k vedru a vydýchanému vzduchu Katrine soucítla s mladou ženou, která seděla tři řady před ní. Nejprve to vypadalo, že se skloněnou hlavou kašle, ale když si dávivých zvuků všimli i dva nesmělí hoteloví zaměstnanci postávající po straně místnosti, bez okolků dívku vyvedli z řady a následně z místnosti. Patrně se vyzvracela do kelímku od kávy. Jeden z mužů držel papírový pohárek na paži daleko od těla. Katrine zadržela dech.

„Ale pojďme dál od nepěkných důkazů o tom, jak dávné kultury přežívaly v drsném prostředí. Rád bych se teď s vámi podělil o některé z mnoha důkazů, jež naznačují, že se zároveň jednalo

o kulturu velmi vyvinutou. Společenství, jež se hojně věnovalo náboženským rituálům a obřadům. Komunitu, která produkovala zručně opracované a velmi působivé umění, řemeslné předměty a zároveň prováděla pohřební rituály, jež ukazují na velké uctívání *některých zesnulých*.“

Řečník nedokázal dostatečně rychle z monitoru odstranit obrazy poháru z lebky. Několik novinářů již šeptem telefonovalo, jako by právě dostali sólokapra, a jak Kat odhadovala, důkazy o kanibalismu budou pro tabloidy přesně to pravé. Dokázala si ihned představit titulky: *Kanibalové – Prequel*.

V předních řadách se zvedly dvě paže, což povzbudilo tucet dalších, aby se také přihlásily. Dvě zvednuté ruce luskaly prsty.

„Na konci prezentace budeme mít čas na otázky a odpovědi,“ řekl řečník s úsměvem. „Nejprve bych se s vámi chtěl podělit o nálezy z těchto mimořádných pohřebišť. Dosud jsme jich v průběhu prováděných vykopávek odhalili celkem dvanáct.“

Nový obrázek ukazoval neporušenou lidskou kostru ležící v zaprášené vyhloubenině na dně jeskyně. Archeologové kosti opatrně exhumovali a očistili.

„Hluběji v jeskyni jsme našli ostatky dvanácti lidí, pohřbených v místě, kterému říkáme *falešná podlaha*. Všechny patří ženám ve věku mezi třiceti sedmi a čtyřiceti osmi lety.

Jejich kostry se perfektně dochovaly. Jak vidíme, každá z žen byla pečlivě uložena na místo a obklopena sbírkou pozoruhodných pohřebních předmětů. Některé použité materiály pocházejí z doby minimálně dvacet tisíc let před jejich pohřbením, z čehož vyplývá, že se tyto artefakty používaly opakovaně. Pro naši vnitřní potřebu jsme tyto pradávne obyvatelky jeskyní nazvaly *Rudé královny Brickburghu*.“

Jakmile řečník pronesl slovo *královny*, všichni novináři v místnosti sklonili hlavy, aby si ho zapsali.

„K tomuto označení jsme dospěli na základě toho, že všechna těla musela být natřena oxidem železitým, červeným pigmentem

získaným z místního kamene, ze kterého lidé této kultury vyráběli barvivo. Na každém hrobovém místě se našly četné stopy hematitu. Zjevně se jednalo o rituální pohřby.

V každém hrobě jsme dále našli množství zvířecích lebek, které musely označovat zvláštní postavení těchto žen v kmeni, snad dokonce jejich duchovní pozici.

První nalezená královna stále v ruce držela zachovalou lebku hyeny skvrnitě, *Crocota crocuta*, a relikvii přinejmenším o dvacet tisíc let starší než byla sama. Kostra zvířete, které kdysi dorůstalo velikosti dnešního afrického lva, mohla být znovuobjevena uvnitř jeskyně anebo si ji skupina přinesla s sebou, když svoji kulturu do této oblasti stěhovala.

I v hrobech ostatních královen jsme našli zvířecí lebky. V devíti případech se však jednalo o lebky vlků, zvířat v té době přirozeně žijících v přírodě. Zajímavé je, že jedna z královen byla pohřbena s mnohem starší lebkou ohromného lva jeskynního, *Panthera spelaea*, v této oblasti kdysi endemického. A další držela lebku dykozubce, šavlozubé kočkovité šelmy známé také jako *Homotherium*. Tento živočišný druh postavou připomínající hyenu vyhynul přibližně v době, kdy lidé jeskyni na počátku mladšího dryasu opustili.

Tyto pohřební rituály a kultura se podobají kulturám objeveným na různých archeologických nalezištích v Německu. A stejně jako v případech kontinentálních pohřebišť i v Brickburghu jsme objevili velký počet hrobových předmětů vytvořených člověkem. Vyřezávané sošky a jednoduché, avšak překrásné hudební nástroje.

A rozhodně se zde jedná o figurativní umění. Každá z těchto píšťal je vyřezána z křídelní kosti labutě, nejdelší jsou dlouhé čtyřicet centimetrů, nejkratší šest. Každý nástroj je zdoben rytinami přesných a celkem pěkných vyobrazení vodních ptáků.“

Na dalším snímku dvě ruce v gumových rukavicích něžně drží ohlazený předmět připomínající delší píšťalku z dutého dřeva.

„Kdysi dávno zněla v těch jeskyních hudba. Snad tvořila součást ceremonií či rituálů, anebo jednoduše poskytovala v těžkých časech zábavu a rozveselení. O tom však můžeme jen spekulovat.

Co se vyřezávaných sošek týče, víme, že většinou byly k jejich výrobě použity mamutí kosti. A zdá se, že většina jich představuje ženské tělo, ovšem se zvířecí hlavou. Domníváme se, že jde o hyeny, ohromné kočkovité šelmy, psy či vlky. Nicméně došlo zde ke značnému rozkladu a většina nalezených předmětů je nekompletních. Snad se dříve nasazovaly na dřevěné tyče, které se ale od té doby rozpadly.“

Rytiny na obrazovce byly vzpřímené. Všem chyběly ruce a nohy, břicha měly zúžená do tenkých tyček, nicméně hranaté výčnělky zvířecích uší se nedaly s ničím splést. V Kat však elegantní figurky odpovídajících proporcí vyvolávaly představy divoké, zlé povahy. Postoj a tvar těch předmětů vnímala jako rafinované agresivní, olezlé štěkot naznačující hlavy jako groteskní, dokonce v jakési hrůzné rozkoši šílené.

„Poslední předmět nesmírného významu, který vám dnes ukážu, je tato mimořádně nádherná velká soška ženského těla. Byla vytvořena z hlíny a odráží podobu sošek venuší, které se našly při archeologických vykopávkách po celé Evropě a pocházejí z období kromaňonců. Vznik této sošky opět datujeme do doby přibližně 30 000 let před naším letopočtem, asi 15 000 let před znovuvyjetím jejího významu touto komunitou.“

Navzdory jeho smyslným křivkám nedokázala Katrine černý předmět vnímat jako „mimořádně nádherný“. Torzo těla bez hlavy a nohou zabíralo celou obrazovku. Na bílém podkladu se prsa sošky zdála příliš velká a povislá, snad naznačovala, že jde o ňadra kojící ženy. Boky a hýždě vystupovaly dozadu a vypadaly realisticky.

„Snad projev úcty k plodnosti a pokračování lidského rodu.“
Anebo jeho nestálost a nekončící brutalita.